

VAARWEL CITADEL, GEGROET LEOPOLDSKAZERNE DEEL 2 1899 - 1907

VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE “GAZETTE VAN GENT”.

6 april 1899

De grondvesten voor de nieuwe kazerne van de Kattenberg worden over een maand in aanbesteding gelegd. De Eikhoutstraat (* thans Eekhout) is gedeeltelijk afgevoerd. Al de aanpalende muren en serres worden herbouwd. De Citadellaan zal tussen de Palfijnstraat en de Lange Kazernestraat een halve meter worden opgehoogd om op het peil te komen van de nieuwe laan in verbinding met het Sint-Pietersplein.

Zodra alles voltrokken is zullen de gronden tussen de nieuwe laan en de Lange Kazernestraat worden verkaveld. Het deel tussen de laan, de Palfijnstraat en de Eikhoutstraat wordt in de nieuwe kazerne ingelijfd.

22 april 1899

Eerstdaags worden de werken aanbesteed voor het bouwen van de nieuwe infanteriekazerne op het oude beluik van de Kattenberg. De gebouwen zullen dezelfde plaats beslaan als de oude, vermeerderd met de driehoek buiten de muur van de mess der officieren tussen de Citadellaan, de nieuwe laan (* de Kunstlaan) en de De Craeyerstraat.

De nieuwe kazerne zal de vorm hebben van een rechthoekig parallellogram van 163 meter lang en 149 meter breed, uitlopend in een driehoek waarvan de punt uitkomt op de Citadellaan. De hoofdgevel komt langs de De Craeyerstraat. Er zal een tweede ingang zijn langs de Lange Kazernestraat.

De eigenlijke kazerne bestemd voor de soldaten, zal niet aan de straat palen en bevat vier hoofdgebouwen. Op geheel hun lengte zullen zij van de bijgevoegde gebouwen die op de straat uitkomen gescheiden worden door een koer van 8 meter. Drie gebouwen zullen dienen voor de huisvesting, in het vierde worden de eetzaal en de vergaderzaal voor de onderofficieren gemaakt, alsook een zaal voor de korporaals, de boekerij, het wachthuis, de spreekplaatsen en de kantine.

De hoofdkoer zal 120 meter lang en 67 meter breed zijn. De driehoek zal

gebruikt worden voor de gymzaal, een hangaar en overdekte gaanderijen voor de oefeningen. Aan het uiteinde komt een paviljoen voor het magazijn van de genie.

15 juni 1899

Woensdagnamiddag is het rond 4 uur tot een lichte ontbranding gekomen op het gras van de citadelkazerne achter *Den Frisschen Kelder* binnen de omheining van de tentoonstelling. Soldaten van de artillerie hebben het vuur dadelijk kunnen doven.

14 november 1899

De plans voor de nieuwe kazerne van de Kattenberg vertoefden te Brussel zolang ze niet door de minister van Oorlog waren goedgekeurd. De aanbesteding voor de grondwerken is bepaald op 5 december en het bestek belooft 293 184 frank.

1 december 1899

Het deel van de citadel dat voor de plaatsing van de Provinciale Tentoonstelling gediend heeft zal toekomende zondag terug voor het publiek worden opengesteld. Bij die gelegenheid zal van 2 tot 4 uur op één der kiosken een concert worden gegeven.

7 december 1899

In de burelen van de krijgsgenie heeft de opening plaatsgehad van de aanbiedingen voor de nieuwe kazerne aan de Kattenberg. Het bestek voor de grondwerken bedroeg 293 184 frank. De gebroeders Myncke waren met 262 974 frank de laagste aanbieders.

8 december 1899

De inwoners van de Kortrijksepoort hebben een verzoekschrift gezonden aan de heer minister van Financiën, waarin zij vragen dat men de nieuwe kazerne niet zou herbouwen op de vorige plaats door reden van de ontuchthuizen, enz. die zich daar in de omstreken zullen komen vestigen. Ze stellen de bouw van het nieuw kunstmuseum voor op de plaats van de kazerne en de kazerne op te richten buiten de stad.

18 december 1899

De heer burgemeester heeft tijdens een onderhoud dat hij heeft gehad met de heer minister Paul de Smet de Naeyer vernomen, dat de regering besloten heeft de nieuwe kazerne niet elders op te richten dan op de Kattenberg en de plaats welke voor het nieuw kunstmuseum werd aangeduid volkomen goedkeurt.

De heren ondernemers Myncke hebben van het departement van oorlog het bericht ontvangen dat zij aan de werken mogen beginnen. Dit zal dadelijk gebeuren.

13 januari 1900

Op de Kattenberg werkt men ijverig om het terrein waar de nieuwe kazerne moet gebouwd worden met planken af te sluiten. De werken voor de grondvesten worden binnenkort aangevangen.

15 januari 1900

De leden van het ondercomiteit van het *Rode Kruis* te Gent zijn door de krijgsoverheid uitgenodigd tot de praktische oefeningen die onder het bestuur van de heer Baey, regimentsdokter eerste klasse, zullen gedaan worden op de koer van de citadelkazerne, de donderdagen 18 en 25 januari en 1 en 8 februari, telkens om 3 uur 's namiddags.

30 januari 1900

De plannen voor de kazerne van de Kattenberg worden nu uitgevoerd. De plaats is geheel afgesloten. Men is reeds begonnen met het afbreken van de grote muur die enige jaren geleden werd gebouwd en 80 000 frank heeft gekost.

3 februari 1900

In de stedelijke raad besprak men het verzoekschrift waarin gevraagd wordt op de Kattenberg het nieuwe kunstmuseum op te richten in plaats van de kazerne.

Aangezien men het ministerie van Oorlog geen ander terrein kan aanbieden en vele belangen van kleine burgers door het verdwijnen van de kazerne zouden gekrenkt worden, werd hieraan geen gunstig gevolg gegeven.

8 februari 1900

Men heeft gisteren op de Kattenberg de muur doen vallen tussen de mess van de officieren en het gebouw van de gehuwde soldaten, het laatste dat nog van de oude kazerne overbleef. De muur werd langs beide zijden onderkapt en men heeft hem uit de richting van de Heuvelpoort omgeduwd.

18 september 1900

De nieuwe kazerne aan de Kattenberg vordert goed. Langs de De Craeyerstraat begint men aan de grondwerken. Aan de Citadellaan zijn de grondvesten voor de sluitingsmuur bijna voltooid. In de Lange Kazernestraat legt men de grondlaag van steenmortel. Overal heerst de grootste bedrijvigheid.

3 augustus 1901

Hoewel de kazerne van de Kattenberg nog niet is afgewerkt en men aan deze nabij *De Sterre* nog niet begonnen is, heeft het ministerie van Oorlog nog een deel van de kazerne van het park aan de stad overhandigd. Het is het gebouw in het midden van de citadelkoer. Het moet worden afgebroken.

16 december 1901

Binnen enkele dagen zal de aanbesteding plaatshebben voor de bovenwerken van de kazerne aan de Kattenberg, naar de plannen van de heer De Noyette, waarvan de grondvesten sedert lang voltooid zijn.

De kazerne bestaat uit drie bataljonblokken. Het bestek bedraagt 1 113 945,65 frank, maar de regering mag het op 1 miljoen verminderen. Elk blok zal een afzonderlijk gebouw uitmaken van twee verdiepingen met torentjes op de hoeken en bevat slaapzalen voor de soldaten, kamertjes voor de onderofficieren en de noodzakelijke afhankelijkheden zoals eetzaal, wasplaatsen, keukens, enz.

Er zullen nog afzonderlijke aanbestedingen komen, enerzijds voor het hoofdgebouw dat zal dienen voor het bestuur en de staf van het regiment, anderzijds voor de afsluitingsmuur met paviljoen op de hoek van de Kunstlaan. De werken moeten in 20 maanden voltooid zijn.

24 december 1901

Gisteren had in het bureel van de genie de aanbesteding plaats voor de voltooiingswerken van de kazerne op de Kattenberg. De onderneming werd toegewezen aan de aannemer Myncke van Gent voor 948 874 frank.

17 mei 1902

Vrijdagmiddag is in de citadel van het park een bom ontploft. Het ongeval greep plaats in de smidse van de kanonnières, waar al de vensters werden uitgeslagen. Gelukkig is niemand gekwetst. De oorzaak van de ontploffing is nog niet gekend.

De bom was een schrapnel, welke de soldaten in het kamp van Beverlo hadden gevonden. De *fusée* waarmee de bom moest ontploffen was daar bij het gebruik vermorzeld maar had echter geen vuur gevat. In de smidse waren de soldaten er langs een holte het poeder beginnen uithalen.

Eensklaps schoot de voorraad poeder met een hevige slag in brand. Gelukkig is de bom niet gesprongen, anders waren er vreselijke ongelukken te betreuren geweest.

16 juni 1902

Op het ogenblik dat het volk naar de citadel stroomde om het militair feest ten voordele van de slachtoffers van de vulkaanberg Pelée op Martinique, eiland van de Antillen bij te wonen, viel een regenbui neer en gedurende het krijgsfeest zou dat onophoudelijk zo blijven.

Niettegenstaande die tegenslag is de ontvangst zeer goed geweest. Het programma werd in zijn geheel puik uitgevoerd. We vernoemen:

- de turnoefeningen door de onderofficieren van het 1° linie;
- de krachtoefeningen door de onderofficieren van het 1° artillerie;
- de schermoefeningen met het geweer door de onderofficieren van het 2° linie;
- de carrousel door het 4° lansiers;
- de schermoefeningen door de onderofficieren van het 1° linie;
- het spel van de roos door de onderofficieren van het 1° artillerie;
- de eskadronoefening door het 4° lansiers;
- de carrousel met 12 stukken kanon;
- het bivak door het 2° linie.

Al deze oefeningen waren zeer moeilijk en ingewikkeld en liepen zonder enig ongeval af, alhoewel het terrein zeer glad was voor de paarden. Een paar ruiters van de lancers maakten een tuimeling, doch zonder erge gevolgen. Alle nummers lokten herhaaldelijk geestdriftige toejuichingen uit.

De uitvoering van de verschillende muziekstukken onder het bestuur van de heren Quinet, Charlier, Coutelier en Liseborgs liet niets te wensen over en de vaderlandse zang van de heer Leo Van der Haeghen, uitgevoerd door de heer Baffroy, opperwachtmeester bij het 1° artillerie en de koorafdeling van de onderofficieren genoten de grootste bijval.

Heden namiddag wordt het feest om 3 uur herhaald aan 1,50 frank.

18 juni 1902

Aan de Kattenberg gaan de werken ras vooruit. De muren zijn reeds opgetrokken tot boven de afsluiting.

30 augustus 1902

In maart zijn de gebroeders Myncke begonnen aan de gebouwen voor de nieuwe kazerne van het voetvolk aan de Kattenberg, waarvan de grondvesten reeds sedert twee jaar waren gelegd.

Het ingangsbouw is gelegen langs de kant van de beide watertorens. De bouw van twee paviljoenen is nog niet aangevangen. Een brede dreef wordt daar voorzien.

Ongeveer 150 metsers werken aan de twee zijgebouwen die tot huisvesting van de troepen moeten dienen. Elk paviljoen zal een bataljon huisvesten, waarvan twee compagnies op het gelijkvloers en twee op de eerste verdieping worden gelegerd. Op het uiteinde van de paviljoenen zullen de onderofficieren slapen. Ieder van hen zal een afzonderlijke kamer hebben. Een brede gang zal leiden naar de kamers van de soldaten, waarin 20 tot 22 bedden worden geplaatst.

Elk blok behelst een eetzaal en een bureel. Die verschillende plaatsen worden verlicht door brede vensters. In één van de kelderingen zal men een schietbaan van 70 meter lengte inrichten voor de beperkte schietoefeningen.

Volgens men verzekert zal die nieuwe kazerne één der schoonste van het ganse land zijn. Men heeft in de gebezigde materialen zoveel mogelijk het gebruik van hout vermeden. Al de leggers zijn in ijzer. De gebouwen zouden reeds veel meer gevorderd zijn indien het leveren van de arduinstenen niet vertraagd was geweest.

De twee bestaande paviljoenen zullen blijven en gelijk nu dienen voor de

mess van de officieren en tot huisvesting van de gehuwde onderofficieren. Afhankelijkheden zonder verdieping zullen worden gebouwd tegen de afsluitingsmuur die langsheen de Eikhoutstraat, Kunstlaan en Lange Kazernestraat zal lopen, met zalen voor de leergangen, vergaderzalen, zalen voor de wapenoefeningen in geval van slecht weder, een zaal voor de gymnastiek, enz. De bijzonderste gebouwen moeten onderdak zijn tegen 1 juli 1903.

27 juli 1903

De aanbesteding voor de hoekpaviljoenen en afhankelijkheden van de kazerne aan de Kattenberg is voor 436 724 frank toegewezen aan de heren Grizon en de gebroeders De Meyn van Gent. Het betreft het tweede deel van de kazerne, op de thans nog blootliggende driehoek.

20 december 1904

Binnenkort zal door het ministerie van Oorlog de aanbesteding worden gedaan voor de voltooiingswerken aan de nieuwe kazerne van de Kattenberg.

24 mei 1905

Men verzekert ons van hogerhand te weten dat de kazerne in het park op 1 oktober aanstaande ontruimd zal worden, dag waarop onze voetvolkregimenten de lokalen van de nieuwe kazerne aan de Kattenberg zullen betrekken. De vierde en vijfde batterijen van het eerste regiment geschut die insgelijks in het fort liggen, zullen in de kazerne van het Sint-Pietersplein worden gehuisvest. Daar is thans reeds de school van dit regiment ingericht en de stallingen zullen tegen 1 oktober in gereedheid worden gebracht.

16 augustus 1905

Men hoopte de kazerne van de Kattenberg in oktober te kunnen inhuldigen, waardoor de citadel ter beschikking van de stad zou worden gesteld om bij het park te worden gevoegd. Die zal nog niet zo spoedig gereed zijn als men eerst heeft aangekondigd. Het schrijnwerk moet nog worden uitgevoerd en dat vericht men niet in een paar maanden.

20 december 1905

De aanbesteding voor de voltooiing van het hoofdgebouw van de kazerne op

de Kattenberg is gebeurd. De eindwerken kunnen dus spoedig aanvangen.

29 augustus 1906

Op voorstel van het schepencollege heeft de minister van Oorlog beslist dat de nieuwe kazerne van de Kattenberg de naam zal dragen van *Leopoldskazerne*.

15 oktober 1906

Volgens de *Chronique des Travaux Publics* zal door het departement van Oorlog op 23 oktober aanstaande worden overgegaan tot de aanbesteding van de meubileringswerken in de nieuwe kazerne aan de Kattenberg, waarvan het bestek 18 211 frank beloopt. Zij zal dus tegen toekomstige zomer kunnen bewoond worden.

11 februari 1907

Het is beslist dat de Wereldtentoonstelling te Gent in 1913 zal gehouden worden, al was er een ogenblik sprake van dat Antwerpen er aanspraak op maakte. De tegen dat tijdstip verdwenen kazerne van de citadel zal te midden van het park een grond beschikbaar stellen, zoals men er nog zelden zal hebben aangetroffen.

8 maart 1907

De nieuwe kazerne op de Kattenberg zal in het begin van de toekomstige maand bewoond zijn door een regiment infanterie en de school van het eerste artillerie. Een deel van het materiaal van het eerste linie is reeds overgebracht. Daar alles er schoner en beter is ingericht dan in de oude kazerne aan het Sint-Pietersplein, heeft de kolonel van het tweede linieregiment die aldaar gehuisvest is, bij de heer minister van Oorlog geprotesteerd. Hij eist de nieuwe kazerne voor zijn regiment op en vraagt daarbij de terugkeer van een bataljon dat sedert jaren naar Dendermonde werd gezonden bij gebrek aan huisvesting te Gent.

In het verzoekschrift wordt aangehaald dat het tweede regiment vroeger de gesloopte kazerne op de Kattenberg bewoonde en het passend is, al de bataljons in Gent te verenigen. Dat zou wel een troepenverplaatsing tot gevolg kunnen hebben.

6 mei 1907

De krijgsoverheden zijn door onlangs voorgevallen feiten tot de overtuiging gekomen dat de kazerne van de citadel een voortdurend gevaar oplevert voor de soldaten. Zij valt letterlijk in puin en aan het departement van Oorlog is gevraagd om de troepen zonder uitstel in de nieuwe gebouwen van de Kattenberg te huisvesten.

3 augustus 1907

In september gaat het tweede bataljon van het eerste linieregiment naar Dendermonde in garnizoen. Het bataljon van het tweede linie, thans in Dendermonde, komt naar Gent terug. De twee batterijen van de oude citadel worden overgebracht naar de Sint-Pieterskazerne, waar nieuwe stallen zijn gebouwd.

5 augustus 1907

Zaterdag ontving het stadsbestuur het officieel bericht dat vanaf 30 september de nieuwe Leopoldskazerne het tweede linieregiment zal herbergen. Het eerste linie en de afdeling van de eerste artillerie zullen zonder verwijl de citadel verlaten en deze zal onmiddellijk aan de stad worden overgemaakt.

23 september 1907

Maandag 30 september zal de citadel door het eerste linieregiment verlaten worden, dat naar de kazerne van het Sint-Pietersplein verhuist. Het tweede linie neemt op 1 oktober zijn intrek in de Leopoldskazerne.

Onmiddellijk zal men dan beginnen met het afbreken van de oude citadel, om grote en schone wegen te kunnen aanleggen in het park. (* een bericht dat zoals later zou blijken totaal voorbarig was !)

28 september 1907

De generaal-opperbevelhebber van de provincie is gisteren om 11 uur 's morgens overgegaan tot de officiële ingebruikstelling van de Leopoldskazerne aan de kolonels van het tweede linieregiment en het eerste regiment artillerie.

Die formaliteit bestond enkel in het bezoek door deze drie opperofficieren aan de nieuwe kazerne. Er wapperde alleen een vaandel aan de hoofdgevel.

Sedert verscheidene dagen is men bezig de gebouwen te reinigen. Op 30 sep-

tember aanstaande zullen het tweede linieregiment, de school en het magazijn van het eerste regiment artillerie de kazerne betrekken. De oude citadel zal op 3 oktober volkomen verlaten zijn.

1 oktober 1907

Het tweede linieregiment en de school van het eerste regiment artillerie hebben bezit genomen van de nieuwe Leopoldskazerne zonder dat die gebeurtenis aanleiding gaf tot enige plechtigheid.

3 oktober 1907

Woensdagmorgen heeft het eerste bataljon van het eerste linieregiment zijn meubelen van de citadelkazerne naar die van Sint-Pieters overgebracht. Het andere bataljon verhuist heden.

25 oktober 1907

De gebouwen van de citadelkazerne zullen van 15 november af door de krijgsoverheid ter beschikking worden gesteld van het Gentse gemeentebestuur.

15 november 1907

Bij Koninklijk Besluit in dagtekening van 12 november 1907 houden de gebouwen van de gewezen citadel en hun aanhorigheden op, gebruikt te worden door het leger en mogen zij ter beschikking van de stad Gent worden gesteld.

20 november 1907

Ondanks de soldatenwacht aan de ingang van de gewezen citadel werden de voorbije dagen langs de binnenkant van de koer bijna al de ruiten uitgeworpen.

Dit mag niet blijven duren en het zou goed zijn dat er dringend maatregelen worden getroffen om een verdere vernietiging te beletten en een onderzoek in te stellen om de verantwoordelijken te ontdekken.

19 december 1907

Nogmaals moet de aandacht van het gemeentebestuur worden gevestigd op de

noodzakelijkheid om alle verdere beschadigingen aan de gewezen citadel te voorkomen, veroorzaakt door kwaadwilligen of het slechte weder. De stad is thans in het bezit van een merkwaardige, kloek gebouwde en uitgestrekte eigendom met een volmaakte afsluiting in de vorm van een amfitheater.

Daar de stad in het vooruitzicht van haar Wereldtentoonstelling in 1913 reeds van heden af de plaats moet aanduiden voor haar aantrekkelijkheden, is het nodig dat de oude citadel de meest gepaste geschiktmaking krijgt om zelfs later nog nuttig te zijn. De afbraak van de citadel zou alles onwederroepelijk verloren doen gaan.

17 juli 1909 (ter afsluiting...)

De heer burgemeester Braun was eerst voor de volledige afbraak van de citadelkazerne. Sedert de studies van de verschillende commissies is hij echter van gedacht veranderd. Hij meent thans dat om allerlei redenen de totale afbraak niet goed te keuren is, evenals het volledig behoud een verkeerde zaak zou wezen.

Hij heeft gemeend de verschillende zienswijzen te kunnen bevredigen door een nieuw voorstel toe te lichten. Het beginsel daarvan werd in stemming gelegd en met eenparigheid aangenomen door de 14 leden van de bevoegde commissie.

Het is dus een afgedane zaak: de gedeeltelijke afbraak is beslist. De huidige monumentale ingangspoort en aanpalende kazematten zullen echter behouden blijven. (* en dat is bij de aanvang van 2008 nog steeds het geval...)

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit "De Gentse citadel en het Citadelpark" deel 1 (1819-1907), 340 pagina's, 2004, uitgave in eigen beheer.